



KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 6.3.2008
KOM(2008) 128 wersja ostateczna

ZIELONA KSIĘGA

**SKUTECZNE WYKONYWANIE ORZECZEŃ W UNII EUROPEJSKIEJ:
DOSTĘPNOŚĆ INFORMACJI O MAJĄTKU DŁUŻNIKA**

(przedstawiony przez Komisję)

ZIELONA KSIĘGA
SKUTECZNE WYKONYWANIE ORZECZEŃ W UNII EUROPEJSKIEJ:
DOSTĘPNOŚĆ INFORMACJI O MAJĄTKU DŁUŻNIKA

Celem niniejszej zielonej księgi jest zapoczątkowanie konsultacji z udziałem szerokiego grona zainteresowanych podmiotów na temat poprawy dostępności informacji o majątku dłużnika w Unii Europejskiej. Księga ta opisuje problemy związane z aktualną sytuacją oraz ich możliwe rozwiązania.

Komisja zaprasza zainteresowane osoby do zgłaszania uwag do dnia 30 września 2008 r. na adres Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa:

European Commission
Directorate-General for Justice, Freedom and Security
Unit C1 – Civil Justice
B - 1049 Bruxelles
Faks: +32-2/299 64 57
E-mail: JLS-coop-jud-civil@ec.europa.eu

Wszelkie uwagi i komentarze zostaną opublikowane w internecie wraz z danymi podmiotu od którego pochodzą, chyba że publikacja w tej formie mogłaby naruszyć słuszne interesy tego podmiotu; w takiej sytuacji uwagi i komentarze mogą zostać opublikowane anonimowo. Jeżeli i to rozwiązanie okaże się niewłaściwe, Komisja zaniecha publikacji oraz nie uwzględni danych uwag i komentarzy. Miejscem publikacji będzie strona internetowa Komisji (główny portal „Twój głos w Europie”, będący centralnym punktem dostępu do wszystkich konsultacji prowadzonych przez Komisję, bądź połączona z nim strona DG JLS poświęcona konsultacjom).

Komisja może zorganizować otwarte posiedzenie dotyczące tematów poruszonych w zielonej księdze.

I. Wstęp: Wady obecnej sytuacji

Istnieje ryzyko, że problemy z transgranicznym odzyskiwaniem długów mogą stać się przeszkodą w swobodnym przepływie nakazów zapłaty w Unii Europejskiej oraz utrudnić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Opóźnione oraz niezrealizowane płatności zagrażają zarówno interesom przedsiębiorstw, jak i konsumentów. Dotyczy to szczególnie sytuacji, w których wierzyciel i organy egzekucyjne nie mają informacji o miejscu pobytu albo siedzibie dłużnika lub o jego majątku.

Komisja zwróciła już uwagę na trudności z transgranicznym odzyskiwaniem długów w swoim komunikacie z 1998 r. zatytułowanym „Ku skutecznemu uzyskiwaniu i wykonywaniu orzeczeń w Unii Europejskiej”¹. Dwa lata później w programie na rzecz wzajemnego uznawania stwierdzono, że „wykonywanie orzeczeń w Unii Europejskiej stałoby się rzeczywiście znacznie prostsze, gdyby można było uzyskać dokładne informacje o sytuacji finansowej dłużnika. Należy zatem przyjąć środki umożliwiające dokładne ustalenie składników majątku dłużnika znajdujących się na terytorium państw członkowskich”.² W opracowaniu pt. *The Study on making more efficient the enforcement of judicial decisions within the European Union*³, przygotowanym dla Komisji w 2004 r., zbadano sytuację w zakresie skuteczności wykonywania orzeczeń sądowych w 15 państwach członkowskich Unii Europejskiej i zaproponowano szereg środków zmierzających do jej poprawy. Komisja zwróciła się do 12 państw członkowskich, które przystąpiły do Unii Europejskiej od tego czasu, o dostarczenie za pośrednictwem europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych informacji o stanie prawnym w tych państwach. Otrzymane odpowiedzi uwzględniono w niniejszej zielonej księdze. Wreszcie w dniu 24 października 2006 r. Komisja Europejska przyjęła Zieloną księgę w sprawie poprawy skuteczności wykonywania orzeczeń w Unii Europejskiej: zajmowanie rachunków bankowych⁴. Wspomniana zielona księga poświęcona była szczególnie środkowi zmierzającemu do ułatwienia egzekucji należności pieniężnych, a mianowicie zajmowaniu rachunków bankowych. Środek ten pozwala wierzycielowi zabezpieczyć kwotę pieniędzy mu należną bądź przez niego dochodzoną poprzez uniemożliwienie wypłaty bądź przelewu środków zgromadzonych na rachunku bądź rachunkach bankowych prowadzonych na rzecz dłużnika na terytorium Unii Europejskiej. Tymczasem niniejszemu dokumentowi przyświeca ogólniejszy cel poprawy dostępności informacji o majątku dłużnika, zapewnianych za pomocą rejestrów lub oświadczenia składanego przez dłużnika.

Ustalenie adresu dłużnika lub jego sytuacji majątkowej stanowi często pierwszy etap postępowania egzekucyjnego. Obecnie dostępność informacji o majątku dłużnika osiąga się na poziomie krajowym zazwyczaj dzięki różnym źródłom informacji, w szczególności rejestrom i oświadczeniom składanym przez dłużnika. Chociaż zasadniczo struktura systemów krajowych wydaje się podobna, ich elementy takie jak warunki dostępu, procedury udzielania informacji, zawartość oraz ogólna skuteczność różnią się od siebie znacznie⁵.

¹ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego (Dz.U. C 33 z 31.1.1998 s. 3).

² Program działań na rzecz wdrożenia zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i karnych (Dz.U. C 12 z 15.1.2001, s. 1).

³ Opracowanie nr JAI/A3/2002/02. Sprawozdanie końcowe jest dostępne na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

⁴ COM(2006) 618 wersja ostateczna.

⁵ Opracowanie nr JAI/A3/2002/02, s. 47.

Z perspektywy porównawczej można wyróżnić dwa różne rodzaje mechanizmów zapewniających dostęp do informacji⁶:

- pierwszy to system oparty na oświadczeniu dłużnika obejmującym cały jego majątek⁷. W niektórych państwach członkowskich⁸ działa podobny system, w którym dłużnik zobowiązany jest do wyjawienia składników swojego majątku, ale tylko w zakresie niezbędnym do zaspokojenia danej należności;

- pozostałe państwa członkowskie, a szczególnie te, w których dłużnik nie ma obowiązku wyjawiania swojego majątku, pozwalają na dostęp do mechanizmów wyszukiwania dostarczających konkretnych informacji⁹. W takim systemie potrzebne informacje pochodzą głównie z rejestrów. Tego rodzaju systemy różnią się od siebie znacznie w zakresie dostępu do rejestrów i innych źródeł informacji oraz w zakresie uprawnień do ich przeszukiwania i badania.

Transgraniczne odzyskiwanie długów utrudniają różnice między krajowymi systemami prawnymi oraz brak dostatecznej wiedzy po stronie wierzycieli na temat struktur informacyjnych w innych państwach członkowskich. Tymczasem podobieństwa założeń, na których opierają się systemy prawne państw członkowskich, mogą stanowić podstawę zbliżenia tych systemów¹⁰. Ewentualne środki przyjęte na poziomie europejskim mogłyby w założeniu poprawić dostępność informacji o majątku dłużnika oraz ułatwić wierzycielom korzystanie z prawa do uzyskania takich informacji. Jednocześnie gwarantowałyby zachowanie zasad ochrony prawa do prywatności dłużnika, ustanowionych dyrektywą o ochronie danych osobowych 95/46/WE¹¹ i stanowiących przeciwwagę dla uprawnień wierzyciela do skutecznego zaspokojenia swoich należności.

⁶ Należy jednak zauważyć, że systemy krajowe w większości państw członkowskich łączą elementy dwóch typów, mimo iż ogólnie można je zakwalifikować do jednego z nich.

⁷ Na przykład w Niemczech, Grecji i Anglii.

⁸ Hiszpania i Portugalia.

⁹ Na przykład w Szkocji działają obszerne rejestry udostępniane przez Internet, natomiast system prawny nie przewiduje składania oświadczeń przez dłużnika bądź osoby trzecie.

¹⁰ Opracowanie nr JAI/A3/2002/02, s. 48.

¹¹ Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31). Dyrektywa 95/46/WE ma na celu zagwarantowanie podstawowego prawa do ochrony danych osobowych osób fizycznych, lecz również zapewnienie swobodnego przepływu takich danych w Unii Europejskiej. Jak stanowi dyrektywa, przetwarzanie danych osobowych powinno być rzetelne i zgodne z prawem. Dane osobowe można gromadzić jedynie w konkretnym, wyraźnie określonym i zgodnym z prawem celu i nie wolno ich następnie przetwarzać w sposób niezgodny z tym celem (zasada ograniczenia przez cel). Dane muszą być poprawne, adekwatne oraz nienadmierne ilościowo w stosunku do celu, dla którego są gromadzone (zasada proporcjonalności). Zebranych informacji nie można przekazywać nieuprawnionym osobom trzecim. Przetwarzanie danych jest dozwolone, jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyraziła na to zgodę lub jeżeli spełniono jeden lub więcej dalszych warunków (m.in. jeśli przetwarzanie jest niezbędne dla spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa ciążącego na administratorze danych, bądź jeżeli przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadań realizowanych dla dobra publicznego lub dla wykonywania zadań publicznych powierzonych administratorowi danych). Dane szczególnie chronione można przetwarzać, gdy jest to konieczne do ustalenia, zaspokajania lub ochrony roszczeń prawnych. Ponadto wymogi dotyczące przejrzystości ustanowione dyrektywą przewidują obowiązek informowania podmiotu danych o sposobie przetwarzania jego danych osobowych, w tym o tożsamości administratora danych, celach przetwarzania danych oraz ewentualnych odbiorcach danych. Zgodnie z powyższymi zasadami należy dokładnie określić cel przetwarzania, rodzaj niezbędnych danych osobowych i odbiorców tych danych oraz należycie informować podmiot danych. Jeżeli wszystkie te warunki

Niniejszą zieloną księgę poświęcono przede wszystkim zagadnieniom udoskonalenia publicznego systemu egzekucji orzeczeń. W związku z tym nie będą w niej omawiane kwestie ograniczeń egzekucji wynikających z prawa materialnego ani też rola podmiotów półprywatnych w procesie wykonywania orzeczeń.

Pytanie 1:

Czy uważają Państwo, że do zwiększenia dostępności informacji o majątku dłużnika potrzebne są środki na poziomie wspólnotowym?

Czy sądzą Państwo, że wzajemna zależność między wykonywaniem orzeczeń a ochroną dłużnika oraz rola podmiotów niepublicznych w wykonywaniu orzeczeń wymagają w tym kontekście szczególnej uwagi? Jeżeli tak, które elementy uznałobyście Państwo za istotne?

II. Możliwe rozwiązania

Informacje o majątku dłużnika można uzyskać z różnych źródeł, w szczególności z rejestrów oraz od samego dłużnika. Dlatego też, zamiast koncentrować się na pojedynczym rozwiązaniu w skali europejskiej, sugeruje się rozważenie całej grupy środków, które pomogłyby zagwarantować, że wierzyciel otrzyma wiarygodne informacje o majątku dłużnika w rozsądnym czasie. Potencjalne rozwiązania rozpatrywane w niniejszej zielonej księdze obejmują:

- opracowanie przewodnika po krajowych przepisach egzekucyjnych i praktyce w tym zakresie;
- zwiększenie zakresu osiągalnych informacji i poprawa dostępu do rejestrów;
- wymianę informacji między organami egzekucyjnymi;
- środki związane z oświadczeniem dłużnika.

1. Opracowanie przewodnika po krajowych przepisach egzekucyjnych i praktyce w tym zakresie

Obecnie udostępnia się jedynie nieliczne informacje na temat różnych systemów wykonywania orzeczeń w 27 państwach członkowskich¹². Pragmatycznym krokiem byłoby opracowanie przewodnika po tych systemach. Przewodnik taki mógłby obejmować wszystkie źródła informacji o majątku danej osoby dostępne w każdym państwie członkowskim, adresy kontaktowe osób, które mogą uzyskać dostęp do tych źródeł, jeżeli jest on ograniczony, informacje na temat kosztów dostępu oraz inne przydatne szczegóły. Przewodnik można by umieścić na stronie internetowej europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych¹³.

zostaną spełnione, nie będzie przeszkód w ustanowieniu skutecznego mechanizmu udostępniania informacji o majątku dłużnika.

¹² Niektóre podstawowe informacje o krajowych systemach egzekucyjnych oraz właściwych organach, do których należy kierować wnioski egzekucyjne, udostępniono na stronie europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_pl.htm.

¹³ <http://ec.europa.eu/civiljustice/>.

Pytanie 2: *Jakie korzyści, Państwa zdaniem, mogłoby przynieść opracowanie przewodnika po systemach wykonywania orzeczeń w państwach członkowskich?*

2. Zwiększenie zakresu informacji osiągalnych w rejestrach i poprawa dostępu do nich

a) Rejestry handlowe

Podstawowym źródłem informacji są ewidencje publiczne, z których najważniejsze to rejestry handlowe.

Przepisy dotyczące rejestrów handlowych zharmonizowano częściowo w pierwszej dyrektywie Rady w sprawie prawa spółek („dyrektywie w sprawie jawności danych”)¹⁴ z 1968 r. oraz w jedenastej dyrektywie Rady w sprawie prawa spółek („dyrektywie w sprawie oddziałów”)¹⁵ z 1989 r. W art. 2 ust. 1 dyrektywy w sprawie jawności danych przewidziano obowiązek ujawnienia niektórych dokumentów i informacji dotyczących spółek¹⁶. Artykuł 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy w sprawie oddziałów ustanawia obowiązek ujawnienia adresu oddziału. Obecnie ewidencje podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w państwach członkowskich zawierają szczegółowe informacje o poszczególnych firmach (forma prawna, data powstania, kapitał zakładowy, rodzaj prowadzonej działalności, organy i przysługujące im uprawnienia do reprezentacji, a czasami nawet liczba pracowników)¹⁷. Informacje te gromadzi się często w formie elektronicznej w centralnych rejestrach dostępnych za pośrednictwem internetu¹⁸.

¹⁴ Pierwsza dyrektywa Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.U. L 65 z 14.3.1968, s. 8).

¹⁵ Jedenasta dyrektywa Rady 89/666/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. dotycząca wymogów ujawniania informacji odnośnie do oddziałów utworzonych w państwie członkowskim przez niektóre rodzaje spółek podlegające prawu innego państwa (Dz.U. L 395 z 30.12.1989, s. 36).

¹⁶ Wspomniane dokumenty i informacje obejmują:

- a) akt założycielski oraz, jeśli jest on oddzielnym aktem, statut;
- b) zmiany dokumentów wymienionych w lit. a), w tym przedłużenie czasu trwania spółki;
- c) kompletny tekst zmienionego aktu założycielskiego lub statutu w jego aktualnym brzmieniu po każdej zmianie aktu założycielskiego lub statutu;
- d) powołanie osób, zakończenie sprawowania przez nie funkcji, jak też dane osób, które jako organ przewidziany w prawie albo członkowie takiego organu:
 - (i) są upoważnione do reprezentowania spółki wobec osób trzecich oraz do reprezentowania jej w postępowaniu sądowym;
 - (ii) uczestniczą w zarządzaniu, nadzorowaniu lub kontrolowaniu spółki.

Z ujawnionych informacji musi wynikać, czy osoby upoważnione reprezentują spółkę samodzielnie czy łącznie;

e) co najmniej raz w roku kwoty kapitału subskrybowanego, jeśli akt założycielski lub statut wymieniają kapitał statutowy, chyba że jakiegokolwiek podwyższenie kapitału subskrybowanego wymaga zmiany statutu;

f) bilans oraz rachunek zysków i strat za każdy rok gospodarczy. Dokument zawierający bilans musi podawać dane osób, które z mocy prawa są wyznaczone do poświadczania takiego dokumentu.

¹⁷ We Włoszech informacje te znajdują się w centralnej ewidencji prowadzonej przez włoskie izby handlowe i dostępnej w Internecie na stronie: www.infocamere.it.

¹⁸ Należy przy tym zauważyć, że świadczone przez podmioty prywatne usługi dostępu za pośrednictwem Internetu do rejestrów handlowych lub do komercyjnych baz danych zawierających informacje gospodarcze, takie jak European Business Register (www.ebr.org), także opierają się na informacjach z ewidencji urzędowych.

Wspomniane dwie dyrektywy zmierzają do zapewnienia przejrzystości w szeroko pojętych stosunkach gospodarczych, w tym w postępowaniu egzekucyjnym, nie prowadzą jednak do pełnej harmonizacji przepisów dotyczących rejestrów handlowych. Stosuje się je wyłącznie do niektórych osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą; nie dotyczą one osób fizycznych i spółek osobowych¹⁹. Ponadto państwa członkowskie mogą tworzyć rejestry handlowe bądź rejestry przedsiębiorstw zarówno na poziomie lokalnym, jak i centralnym. Na przykład w Zjednoczonym Królestwie istnieją trzy centralne ewidencje zawierające wszystkie informacje o przedsiębiorstwach, natomiast w Niemczech działa ponad 400 rejestrów, prowadzonych przez lokalne sądy. Poza tym rejestry handlowe nie zawsze zawierają równie wiarygodne informacje, ponieważ w niektórych państwach członkowskich²⁰ nie weryfikuje się informacji przed ich wprowadzeniem do rejestru²¹. W niektórych państwach członkowskich informacje zawarte w rejestrze handlowym mogą być nieaktualne, ponieważ niedopełnienie przez przedsiębiorstwo obowiązku zgłoszenia zmian jego sytuacji nie zawsze wiąże się z odpowiednio dotkliwymi sankcjami²².

Oprócz tego dyrektywa w sprawie jawności danych nie zawiera przepisów dotyczących elektronicznego przetwarzania danych ani dostępu do rejestrów handlowych za pośrednictwem internetu. W tym kontekście należy jednak zwrócić uwagę, że Rada na posiedzeniu w dniach 12 i 13 czerwca 2007 r. stwierdziła, że „należy kontynuować prace w dziedzinie e-sprawiedliwości, z myślą o stworzeniu na poziomie europejskim technicznej platformy, umożliwiającej w sferze wymiaru sprawiedliwości dostęp do istniejących lub powstałych w przyszłości systemów elektronicznych”. Priorytety przyszłych prac powinny obejmować stworzenie „warunków do współpracy między rejestrami upadłości oraz rejestrami handlowymi i gospodarczymi”.

Pytanie 3: *Czy należy zwiększyć zakres informacji osiągalnych w rejestrach handlowych i poprawić dostęp do nich? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?*

b) Ewidencje ludności

Wierzyciel poszukujący adresu dłużnika nieprowadzącego działalności gospodarczej może stanąć przed jeszcze większym problemem. W większości państw członkowskich²³ adresy wszystkich mieszkańców rejestrowane są w ewidencji ludności. Niemniej jednak sposoby organizacji takich ewidencji różnią się od siebie znacznie. W niektórych państwach członkowskich²⁴ prowadzą je władze lokalne, a więc wierzyciel poszukujący informacji o adresie dłużnika musiałby zbadać wszystkie lokalne ewidencje w całym państwie, co jest praktycznie niewykonalne. Ewidencje prowadzone centralnie są często niedostępne dla wierzyciela²⁵. Skutkiem tego wierzyciele starający się ustalić adres dłużnika będącego konsumentem albo osobą prywatną stają przed poważnym problemem. Ponadto nie wszystkie systemy prawne zezwalają organom egzekucyjnym na dostęp do ewidencji. Tworzenie tego rodzaju ewidencji w państwach członkowskich, które ich obecnie nie posiadają, może być sprzeczne z ich tradycjami prawnymi. Prywatne usługi transgranicznego badania ewidencji

¹⁹ Badania porównawcze wskazują jednak, że informacje o osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą ewidencjonuje się i udostępnia we wszystkich państwach członkowskich.

²⁰ Przykłady to Irlandia, Niemcy, Finlandia i Zjednoczone Królestwo.

²¹ W innych państwach członkowskich podmioty prowadzące ewidencje badają i sprawdzają informacje przed ich wprowadzeniem.

²² Przykład: wyrok ETS w sprawie C-191/95 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. 1998, s. I 5449.

²³ Wyjątek stanowią Zjednoczone Królestwo oraz Irlandia.

²⁴ Przykłady to Niemcy i Włochy.

²⁵ Wyjątek stanowi Austria, gdzie centralna ewidencja ludności dostępna jest w Internecie pod adresem: www.business.telekom.at.

znajdują się dopiero w początkowej fazie rozwoju. Jakiegokolwiek środki powzięte w tym zakresie musiałyby ponadto pozostawać w zgodności z zasadami ochrony danych osobowych oraz ochrony prawa dłużnika do prywatności.

Pytanie 4: *Czy należy poprawić dostępność istniejących ewidencji ludności? Jeśli tak, to w jaki sposób?*

c) Ewidencje prowadzone na potrzeby systemów zabezpieczenia społecznego i dla celów podatkowych

Ewidencje prowadzone na potrzeby systemów zabezpieczenia społecznego i dla celów podatkowych zawierają często informacje o dłużniku, takie jak adres, miejsce zatrudnienia czy numery rachunków bankowych; dostęp do nich mógłby znacznie ułatwić egzekucję należności pieniężnych. Systemy prawne tych państw członkowskich, w których nie istnieje obowiązek składania oświadczenia przez dłużnika, przyznają organom egzekucyjnym prawo do przeszukiwania ewidencji prowadzonych przez państwo pod kątem informacji dotyczących majątku dłużnika²⁶. Jednakże bezpośredni dostęp organów egzekucyjnych do rejestrów niepublicznych nie ogranicza się wyłącznie do tych systemów prawnych, w których nie przewidziano obowiązku składania oświadczenia przez dłużnika. Wręcz przeciwnie – nowoczesne przepisy egzekucyjne zezwalają uprawnionym organom na dostęp do akt, które nie są udostępniane powszechnie. W Austrii²⁷ i w Hiszpanii sądy mogą zażądać informacji o miejscu zatrudnienia dłużnika z ewidencji prowadzonych na potrzeby systemów zabezpieczenia społecznego. Także w Portugalii komornicy mogą poszukiwać informacji w tych ewidencjach, chociaż muszą najpierw wystąpić o zgodę sądu nadzorującego egzekucję. W Hiszpanii i w Szwecji organy egzekucyjne mogą również występować bezpośrednio o informacje z ewidencji podatkowych. W Słowenii organy podatkowe mogą ujawniać dane dotyczące konkretnych podatników innym organom państwowym, organom samorządu lokalnego oraz podmiotom wykonującym władzę publiczną w zakresie koniecznym do wykonywania ich uprawnień wynikających z przepisów prawa. W Estonii od 2008 r. komornicy będą mogli otrzymywać informacje z rejestru funduszu ubezpieczeń zdrowotnych, rejestru zakładu ubezpieczeń społecznych oraz rejestru papierów wartościowych. Skuteczność postępowań egzekucyjnych w tych systemach prawnych znacznie wzrosła. Ponadto długi publiczne i prywatne traktuje się w jednakowy sposób (przynajmniej do pewnego stopnia). System szwedzki, w którym organy egzekucyjne mają dostęp do ewidencji prowadzonych na potrzeby systemu zabezpieczenia społecznego i dla celów podatkowych, wydaje się oferować wierzycielowi lepsze instrumenty informacyjne niż oświadczenie dłużnika, ponieważ nie

²⁶ Wyjątek stanowią Włochy i Szkocja. W Niderlandach i w Belgii komornicy mogą uzyskiwać informacje o adresie i miejscu zatrudnienia dłużnika z ewidencji prowadzonych na potrzeby systemu zabezpieczenia społecznego. W Luksemburgu wierzyciel może wystąpić z wnioskiem do sędziego pokoju (*juge de paix*) o uzyskanie takich danych z ewidencji prowadzonej na potrzeby systemu zabezpieczenia społecznego. Sytuacja prawna we Francji jest bardziej skomplikowana, ponieważ komornicy sądowi (*huissiers de justice*) nie mogą korzystać bezpośrednio z pomocy administracyjnej, lecz muszą zwrócić się o podjęcie czynności przez prokuratora (*Procureur de la République*). *Huissiers* nie wolno także wykorzystywać uzyskanych informacji do innych celów niż egzekucja tytułu, którym dysponuje wierzyciel.

²⁷ Prawo austriackie przyznaje nawet pewne pierwszeństwo danym uzyskanym z takich ewidencji. Dłużnik może być zobowiązany do złożenia oświadczenia tylko wtedy, gdy ewidencja prowadzona przez system ubezpieczenia społecznego nie zawiera żadnych danych o jego miejscu zatrudnienia lub dochodach.

wymaga współpracy tego ostatniego, zwiększa szanse wierzyciela na szybkie uzyskanie dokładnych informacji o dłużniku oraz informacji, których nie mógłby uzyskać w inny sposób.

Niemniej jednak dostęp do ewidencji może stać w sprzeczności przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a także tajemnicy zabezpieczenia społecznego i tajemnicy skarbowej. W szczególności informacje z ewidencji prowadzonych na potrzeby systemu zabezpieczenia społecznego i dla celów podatkowych mogą podlegać szczególnej ochronie. Dlatego też zasady dostępu do nich powinny uwzględniać specyficzne wymogi prawne dotyczące przetwarzania danych szczególnie chronionych, które mogą wyglądać inaczej w każdym państwie członkowskim.

Pytanie 5: *Czy powinno się zwiększyć dostęp organów egzekucyjnych do ewidencji prowadzonych na potrzeby systemów zabezpieczenia społecznego i dla celów podatkowych? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?*

3. Wymiana informacji między organami egzekucyjnymi

a) Obecna sytuacja

Obecnie organy egzekucyjne nie mogą korzystać bezpośrednio z rejestrów niepublicznych prowadzonych w innym państwie członkowskim, do których dostęp mają organy egzekucyjne tego państwa. Jeżeli dostęp taki został w ogóle przyznany organom egzekucyjnym, to jest on ograniczony ściśle do organów krajowych. Brak obecnie aktów prawa międzynarodowego dotyczących wymiany informacji między krajowymi organami egzekucyjnymi²⁸.

Tymczasem brak współdziałania między organami i urzędnikami egzekucyjnymi w sprawach cywilnych z poszczególnych państw członkowskich stoi w jaskrawej sprzeczności ze ścisłą współpracą organów podatkowych w Unii Europejskiej. Dyrektywa w sprawie dochodzenia roszczeń wynikających z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji²⁹ ustanawia system bezpośredniej wymiany informacji między organami krajowymi. Zakres stosowania tej dyrektywy poszerzono o roszczenia związane z niektórymi podatkami³⁰. Artykuł 4 dyrektywy stanowi, że „na wniosek władzy wnioskującej, władza, do której kierowany jest wniosek, dostarcza wszelkie informacje, które mogłyby być użyteczne władzy wnioskującej w dochodzeniu jej roszczenia”. Wnioski przesyła się obecnie drogą elektroniczną³¹. Władza, do

²⁸ Chociaż kraje skandynawskie planują przyjęcie „Umowy o wymianie informacji w zakresie dochodzenia roszczeń”. Umowa ta byłaby pierwszym aktem prawa międzynarodowego ustanawiającym bezpośrednią współpracę organów egzekucyjnych. Jest to jednak sytuacja wyjątkowa, a w większości przypadków usprawniony dostęp do ewidencji, przyznany w ostatnim okresie w niektórych systemach prawnych organom egzekucyjnym, pozostaje ograniczony do organów danego państwa.

²⁹ Dyrektywa Rady 76/308/EWG z dnia 15 marca 1976 r. w sprawie wzajemnej pomocy przy dochodzeniu roszczeń wynikających z operacji będących częścią systemu finansowania Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz rolniczych opłat wyrównawczych i opłat celnych (Dz.U. L73 z 19.6.1976, s. 18).

³⁰ Dyrektywa Rady 2001/44/WE z dnia 15 czerwca 2001 r. zmieniająca dyrektywę 76/308/EWG w sprawie wzajemnej pomocy przy windykacji roszczeń wynikających z czynności stanowiących część systemu finansowania Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz opłat rolnych i ceł oraz w odniesieniu do podatku od wartości dodanej i podatków akcyzowych (Dz.U. L 175 z 28.6.2001, s.17).

³¹ Dyrektywa Komisji 2002/94/WE z dnia 9 grudnia 2002 r. ustalająca szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów dyrektywy Rady nr 76/308/EWG w sprawie wzajemnej pomocy przy windykacji

której skierowany jest wniosek, nie jest zobowiązana do dostarczenia informacji, które ujawniałyby jakiegokolwiek tajemnice handlowe, przemysłowe lub zawodowe lub ujawnienie których mogłoby prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub byłoby sprzeczne z jego porządkiem publicznym³².

b) Możliwe rozwiązania

W związku z brakiem ogólnoeuropejskich rejestrów jednym z wariantów godnych rozważenia mogłaby być poprawa współpracy krajowych organów egzekucyjnych oraz umożliwienie im bezpośredniej wymiany informacji. Organy egzekucyjne jednego państwa członkowskiego mogłyby zwracać się o pomoc do właściwych organów innego państwa członkowskiego. Za wzór w tym zakresie mogłyby służyć obowiązujące akty prawne wspólnotowe dotyczące wzajemnej pomocy między organami podatkowymi.

Warto byłoby również rozważyć w jakim stopniu można by wykorzystać do wymiany informacji między krajowymi organami egzekucyjnymi system wymiany informacji w ramach rynku wewnętrznego (IMI). IMI opracowano jako elektroniczne narzędzie wymiany informacji między organami administracji państw członkowskich działające we wszystkich językach urzędowych i może on być potencjalnie wykorzystywany na potrzeby dowolnego aktu prawa wspólnotowego.

Podążając za tą logiką, przyszły instrument wspólnotowy mógłby zawierać wykaz krajowych organów egzekucyjnych uprawnionych do występowania z wnioskiem o przekazanie informacji pochodzących z rejestrów prowadzonych w innym państwie członkowskim oraz ustanawiać terminy, w których wnioski te powinny być załatwiane. Należałoby opracować standardowe formularze pytań i odpowiedzi we wszystkich językach Wspólnoty, natomiast wymiana danych mogłaby odbywać się w jak najszerszym stopniu drogą elektroniczną.

W razie wybrania tego wariantu trzeba będzie rozważyć, jak rozwiązać problem znacznie różniących się zakresów informacji udostępnianych organom egzekucyjnym. W niektórych państwach członkowskich³³ organy egzekucyjne nie są organami państwowymi i nie mają dostępu do publicznych ewidencji prowadzonych w ich własnych państwach. Tym bardziej nie mogłyby one przekazywać właściwych informacji organom egzekucyjnymi innych państw członkowskich.

W ramach procedur wzajemnej pomocy należało będzie także uwzględnić przepisy dotyczące ochrony danych osobowych.

Pytanie 6: *Czy należy poprawić wymianę informacji między organami egzekucyjnymi? Jeśli tak, to w jaki sposób?*

roszczeń dotyczących niektórych opłat, ceł, podatków i innych środków (Dz.U. L 337 z 13.12.2002, s. 41).

³² W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że art. 44 wniosku Komisji dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie właściwości, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (COM(2005) 649 wersja ostateczna) przewiduje ustanowienie systemu współpracy między centralnymi organami krajowymi, które „będą udostępniały informacje ułatwiające egzekucję należności z tytułu wierzytelności alimentacyjnych”. Informacje te udostępnia się m.in. w celu „zlokalizowania dłużnika” i „oszacowania majątku dłużnika”.

³³ Na przykład we Francji i w Zjednoczonym Królestwie.

4. Oświadczenie dłużnika

a) Obecna sytuacja

Wiele systemów krajowych³⁴ przyznaje organom egzekucyjnym uprawnienie do żądania informacji o majątku bezpośrednio od dłużnika. W niektórych państwach członkowskich oświadczenie dłużnika przyjmuje postać zeznania złożonego przed sądem nadzorującym egzekucję. Dłużnik zobowiązany jest do uczestnictwa w posiedzeniu, podczas którego odpowiada na pytania zadawane przez sędziego (bądź urzędnika sądowego)³⁵. Wierzyciel może zadawać dodatkowe pytania³⁶. Może również nastąpić sprawdzenie wiarygodności oświadczenia złożonego przez dłużnika, który zobowiązany jest do przedstawienia dowodów dysponowania majątkiem w postaci dokumentów³⁷. Natomiast w innych państwach członkowskich dłużnik składa oświadczenie poprzez wypełnienie obowiązujących formularzy³⁸. W tych państwach członkowskich oświadczenie dłużnika nie jest uznawane za dowód, lecz raczej za element procedury ustalania okoliczności faktycznych przez organy egzekucyjne.

³⁴ Dania, Niemcy, Estonia, Irlandia, Grecja, Hiszpania, Austria, Portugalia, Finlandia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo (Anglia i Walia).

W Belgii, Francji, Włoszech, Luksemburgu, Niderlandach i Szkocji nie przewiduje się składania oświadczeń przez dłużnika. Niemniej jednak we Francji istnieje ograniczony obowiązek wyjawienia przez dłużnika rachunku bankowego, w Niderlandach organ egzekucyjny może zażądać od dłużnika wyjawienia jego zarobków, natomiast w Belgii dłużnik musi wyjawić swój majątek, jeżeli ubiega się o wydanie zarządzenia ochronnego. Dyskusja na temat wprowadzenia instytucji oświadczenia dłużnika toczy się we Włoszech.

Na Łotwie brak oświadczenia dłużnika jako takiego. Jednak zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym (art. 552 i 557) na etapie wykonania postanowienia lub wyroku sądu dłużnik zobowiązany jest do udzielenia zaprzysiężonemu komornikowi informacji o swojej sytuacji finansowej. Za umyślne udzielenie komornikowi nieprawdziwych informacji o sytuacji finansowej dłużnika można pociągnąć do odpowiedzialności administracyjnej lub karnej.

W Rumunii dłużnik nie ma obowiązku składania oświadczeń o swoim majątku/ swoich dochodach przed wydaniem tytułu wykonawczego. Zgodnie z Kodeksem postępowania cywilnego komornik ma obowiązek dążyć przy pomocy wszystkich środków zgodnych z prawem do zapewnienia pełnego i szybkiego wykonania zobowiązania określonego w tytule wykonawczym. Komornik może zażądać od dłużnika złożenia pisemnego *oświadczenia* dotyczącego jego dochodów oraz majątku oraz miejsca, gdzie się znajdują (art. 373 Kodeksu postępowania cywilnego).

Na Cyprze dłużnik zwraca się do sądu o pomoc w celu ogłoszenia upadłości. W pierwszym etapie dłużnik występuje o ustanowienie syndyka masy upadłości, a następnie sąd ogłasza jego upadłość.

³⁵ W Danii, Irlandii, Anglii, Austrii i Hiszpanii.

W Bułgarii Kodeks postępowania cywilnego z 1952 r. nie zawiera obecnie żadnych przepisów dotyczących oświadczenia dłużnika. Zgodnie z art. 448 Kodeksu postępowania cywilnego, który wszedł w życie w dniu 1 marca 2006 r., dłużnik będzie zobowiązany stawić się przed sądem rejonowym i wyjawić cały swój majątek oraz wszystkie dochody, jeżeli ustalony majątek dłużnika okazał się niewystarczający. Aby doprowadzić do złożenia oświadczenia przez dłużnika, komornik musi złożyć do sądu okręgowego wniosek, który zostanie rozpoznany na posiedzeniu jawnym. Za udzielenie niezgodnych z prawdą informacji lub odmowę stawienia się przed sądem lub wyjawienia majątku dłużnik odpowiada na podstawie art. 290a Kodeksu karnego i może zostać skazany na karę pozbawienia wolności do trzech lat.

W Republice Czeskiej istnieje instytucja wyjawienia majątku (§260a–260h Kodeksu postępowania cywilnego). Oświadczenie nie wymaga zachowania żadnej specjalnej formy i można je złożyć także ustnie przed sądem. Odmowa wyjawienia majątku przez dłużnika lub nieprawdziwe oświadczenia podlegają karze pozbawienia wolności do jednego roku lub karze grzywny (§256 d Kodeksu karnego).

W Słowenii dłużnik zobowiązany jest do złożenia na każdym etapie postępowania egzekucyjnego, na wniosek wierzyciela lub na żądanie sądu, jeżeli wierzyciel uprawdopodobni, że proponowane środki egzekucji nie wystarczą do zaspokojenia jego należności, wykazu składników swojego majątku wraz z

Istnieją dwa różne modele oświadczeń: w pierwszym dłużnik zobowiązany jest do wyjawienia całego swojego majątku, natomiast w drugim obowiązek ten ogranicza się do składników majątku wystarczających do zaspokojenia należności wierzyciela.

Podobnie kształtują się warunki uzyskania oświadczenia od dłużnika. We wszystkich państwach członkowskich wnioski o złożenie oświadczenia składa wierzyciel. Zazwyczaj złożenie takiego oświadczenia można żądać dopiero po podjęciu nieudanej próby zajęcia majątku, bądź też jeśli próba taka nie rokuje powodzenia. Nowoczesne przepisy egzekucyjne wymagają złożenia oświadczenia w chwili wszczęcia postępowania, tak umożliwić organom egzekucyjnym uzyskanie niezbędnych informacji już na jego wczesnym etapie³⁹. W tych systemach prawnych nieudana próba zajęcia majątku nie stanowi warunku złożenia oświadczenia.

Główny problem związany z oświadczeniem dłużnika to fakt, że musi ono zostać złożone osobiście. W razie odmowy wyjawienia majątku przez dłużnika organy egzekucyjne (przy pomocy policji) mogą zastosować wobec niego przymus fizyczny oraz aresztować go⁴⁰. W Portugalii na opornego dłużnika można nałożyć grzywnę, a w wielu innych państwach członkowskich zastosować wobec niego areszt (do jednego roku, a nawet dwóch lat)⁴¹. Składanie nieścisłych lub niezgodnych z prawdą oświadczeń stanowi przestępstwo⁴². Dlatego w niektórych państwach członkowskich oświadczenie jest składane po odebraniu od dłużnika formalnego przyrzeczenia⁴³.

W niektórych państwach członkowskich brak instytucji oświadczenia dłużnika⁴⁴. Można to tłumaczyć faktem, że oświadczenie dłużnika przypomina swego rodzaju „egzekucję na osobie” (tzn. egzekucję skierowaną przeciwko osobie dłużnika), która podlega karze pozbawienia wolności. Innym powodem może być prawny charakter takiego oświadczenia, które można uznać za zbieranie dowodów, szczególnie jeśli oświadczenie jest odbierane na rozprawie przed sądem nadzorującym egzekucję. Jako że w większości państw

tytułem własności oraz innych praw rzeczowych do tego majątku, jak również wskazać dowody potwierdzające treść oświadczenia. Sąd nakazuje dłużnikowi złożenie wykazu składników jego majątku postanowieniem. Jeżeli dłużnik nie złoży wykazu w terminie określonym przez sąd, odbywa się rozprawa, na której dłużnik odpowiada na pytania faktyczne dotyczące wykazu składników swojego majątku. Sąd informuje dłużnika o skutkach złożenia oświadczenia niezgodnego z prawdą. Prawidłowo wezwany dłużnik, który nie stawia się na rozprawę lub który podczas rozprawy lub w wykazie nie przedstawi dokładnych i zgodnych z prawdą danych, podlega karze grzywny w wysokości nieprzekraczającej 4173 EUR w przypadku osób fizycznych, a 41730 EUR w przypadku osób prawnych i osób prowadzących indywidualną działalność gospodarczą.

³⁶ W większości państw członkowskich.

³⁷ W Irlandii i w Anglii.

³⁸ Niemcy, Hiszpania, Austria, Szwecja.

³⁹ Na przykład w Hiszpanii i w Portugalii.

⁴⁰ W Irlandii i w Anglii niezastosowanie się do nakazu sądowego uznaje się za obrazę sądu.

⁴¹ W Danii, Niemczech, Irlandii, Anglii, Grecji, Hiszpanii, Austrii, Portugalii, Szwecji.

⁴² W Estonii sąd może nałożyć na dłużnika obowiązek stawiennictwa albo nakazać jego zatrzymanie, jeżeli ten bez usprawiedliwionej przyczyny nie przedłoży komornikowi wykazu składników majątku bądź nie dopełni obowiązku złożenia przyrzeczenia. Dłużnika można aresztować na okres nieprzekraczający trzydziestu dni. Po upływie roku od złożenia przyrzeczenia dłużnik zobowiązany jest do powtórnego złożenia przyrzeczenia tylko w sytuacji, gdy komornik ma podstawy do uznania, że dłużnik po dniu złożenia przyrzeczenia nabył dodatkowe składniki majątku.

⁴³ Na przykład w Estonii sąd – na wniosek komornika lub wierzyciela – może zobowiązać dłużnika do złożenia przed sądem przyrzeczenia, że informacje dotyczące jego majątku przekazane komornikowi są zgodne z prawdą.

⁴⁴ Zob. powyżej w przypisach 33 i 34.

członkowskich systemu prawa kontynentalnego organy egzekucyjne są wyraźnie oddzielone od organów sądowiczych, taki rodzaj zbierania dowodów może być uznawany za niezgodny ze strukturą systemu egzekucyjnego. Z kolei w innych państwach członkowskich oświadczenie może zostać odebrane także przez komornika lub inny organ egzekucyjny. Ponadto obowiązek wyjawienia przez dłużnika swojego majątku jest powszechnie uznany w postępowaniach upadłościowych i postępowaniach o podobnym charakterze⁴⁵.

b) Możliwe warianty

Jeżeli uznano by, że środki związane z oświadczeniem dłużnika podjęte na poziomie wspólnotowym są korzystne i konieczne w celu poprawy dostępności informacji o majątku dłużnika, można zaproponować szereg wariantów takiego scenariusza.

Jedną z możliwości byłoby przyjęcie aktu wspólnotowego nakładającego na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia procedury odbierania oświadczenia od dłużnika, przy jednoczesnym pozostawieniu państwom swobody co do warunków, w jakich takie oświadczenie miałyby być składane. Model takiego aktu przygotowała *Grupa ds. zbliżenia europejskich postępowań cywilnych*, kierowana przez Marcela Stormego⁴⁶.

Akt prawny przewidujący jedynie taką „minimalną harmonizację” miałby jednak kilka wad: w dalszym ciągu istniałyby różnice pomiędzy krajowymi systemami prawnymi; nie byłoby możliwe wyjawienie majątku za pomocą wspólnego i ujednoliconego formularza; utrzymałyby się znaczne różnice dotyczące nakładania kar za niewykonanie obowiązku złożenia oświadczenia.

Wprowadzenie mechanizmu odbierania oświadczenia dłużnika powinno odbyć się z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, zgodnie z którą zakres informacji zawartych w oświadczeniu nie powinien wykraczać poza minimum niezbędne do osiągnięcia celu, w którym jest ono składane. Wariant, w którym dłużnik zobowiązany jest do wyjawienia z góry całego swojego majątku, wydaje się mniej korzystny z punktu widzenia ochrony prywatności niż wariant, w którym dłużnik musi przekazać jedynie informacje w niezbędnym zakresie, i to po ziszczeniu się określonych warunków.

c) Wprowadzenie europejskiego oświadczenia majątkowego

Należy zatem rozważyć kolejny wariant, a mianowicie wprowadzenie jednolitego „europejskiego oświadczenia majątkowego”, w którym dłużnik musiałby wyjawić wszystkie składniki majątku znajdujące się na Europejskim Obszarze Sądowym. Terytorialny zakres postępowań egzekucyjnych prowadzonych w państwach członkowskich nie powinien

⁴⁵ Ma to miejsce w przypadku upadłości konsumenckiej w Belgii.

⁴⁶ Zob. art. 12.4 propozycji przedstawionej przez grupę specjalistów w sprawozdaniu pod red. M. Stormego „Rapprochement du Droit Judiciaire de l'Union européenne – Approximation of judiciary law in the European Union”, ss. 210–211.

„W celu ochrony wierzyciela, którego roszczenie zostało stwierdzone orzeczeniem i który udowodni, że nie był w stanie ustalić majątku dłużnika wskazanego w orzeczeniu w wysokości wystarczającej do zaspokojenia należności określonej w orzeczeniu, państwa członkowskie ustanawiają:

1. obowiązek wyjawienia przez dłużnika wszystkich składników jego majątku oraz miejsca, gdzie się znajdują. Oświadczenie o wyjawieniu składa się wierzycielowi lub właściwemu organowi określonymu w ustawie;
2. uprawnienie właściwego organu do żądania od osób trzecich ujawnienia wszelkich informacji związanych ze składnikami majątku dłużnika znajdującymi się w ich posiadaniu. Przez „osoby trzecie” rozumie się także wszelkie instytucje prowadzące rachunek w imieniu dłużnika;
3. sankcje zapewnające wykonanie powyższych obowiązków”.

ograniczać dostępności informacji o majątku dłużnika, ponieważ na Europejskim Obszarze Sądowym, gdzie zapewnia się swobodny przepływ orzeczeń, co do zasady wszystkie składniki tego majątku mogą stanowić przedmiot egzekucji⁴⁷.

Oświadczenie można by składać na standardowym formularzu dostępnym we wszystkich językach Wspólnoty. Można by ustanowić minimalne (lub nawet jednolite) standardy odnoszące się do warunków składania takiego oświadczenia, jego zawartości oraz sankcji związanych z naruszeniem obowiązku jego złożenia. W efekcie wierzyciele uzyskaliby równy dostęp do informacji o majątku dłużników znajdującym się na Europejskim Obszarze Sądowym, natomiast dłużnikom działającym na rynku wewnętrznym zapewniono by równy poziom ochrony. Ponadto ograniczono by zjawisko przenoszenia postępowań egzekucyjnych do tych państw Europejskiego Obszaru Sądowego, w których dostępność informacji o majątku dłużnika jest największa.

Potencjalny akt prawny w tym zakresie nie powinien kolidować z organizacją organów egzekucyjnych w państwach członkowskich, dlatego też każde z państw mogłoby wskazać właściwy organ bądź instytucję publiczną, odpowiedzialną za przyjmowanie oświadczeń. Wyjawienia dokonywano by wobec wierzyciela lub przed właściwym organem, zgodnie z ustawodawstwem danego państwa członkowskiego (np. przed *huissier de justice*, organem egzekucyjnym lub sądem nadzorującym egzekucję).

Dłużnik powinien móc uchylić się od obowiązku składania oświadczenia poprzez dokonanie zapłaty należności lub wskazanie składników majątku wystarczających do zaspokojenia egzekwowanej należności. Wydaje się, że podobnie należałoby potraktować zobowiązanie dłużnika do zapłaty należności w ratach, jeżeli przedstawiłby on odpowiednie zabezpieczenie, np. w postaci gwarancji bankowej.

Dłużnik mógłby składać oświadczenie poprzez wypełnienie formularza, jeżeli to tylko możliwe poprzez zakreślenie odpowiednich pól (i wskazanie tym samym, czy dany składnik majątku istnieje). Można by także udostępnić w portalu europejskiego atlasu sądowiczego w sprawach cywilnych wersję formularza wypełnianą przez internet⁴⁸.

Wreszcie potencjalny akt prawny mógłby określać sankcje związane z naruszeniem obowiązku złożenia oświadczenia. W tym zakresie można by rozważyć zastosowanie wobec dłużnika grzywny lub aresztu. Złożenie przez dłużnika oświadczenia niezgodnego z prawdą pociągałoby za sobą sankcje karne. Aby uniknąć wywierania niepotrzebnej presji na dłużniku, akt ten mógłby zakazywać umieszczania oświadczenia dłużnika w publicznie dostępnych ewidencjach (publikacji tzw. „list dłużników”).

Pytanie 7: *Czy Państwa zdaniem powinno się wprowadzić europejskie oświadczenie majątkowe?*

Pytanie 8: *Jeśli tak, jak powinny kształtować się warunki konieczne do jej uzyskania? Czy złożenie oświadczenia niezgodnego z prawdą powinno wiązać się z sankcjami? Jeśli tak, to z jakimi?*

⁴⁷ Należy zauważyć, że w praktyce w niektórych państwach członkowskich (szczególnie w Austrii, Niemczech i Anglii) zasada terytorialności nie znajduje już zastosowania do oświadczenia dłużnika. Obowiązek złożenia przez dłużnika formalnego przyrzeczenia nie ogranicza się do składników jego majątku znajdujących się na terenie danego państwa, ale stosuje się do całego majątku, także tego znajdującego się za granicą.

⁴⁸ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/fillinginformation_pl.htm

Pytanie 9: *Jaki stopień harmonizacji europejskiego oświadczenia majątkowego uznaliby Państwo za właściwy? Jakie konkretnie elementy powinno takie oświadczenie zawierać?*

5. Inne środki

Oprócz potencjalnych środków mających na celu poprawę dostępności informacji o majątku dłużnika omówionych w niniejszej zielonej księdze można rozważyć także inne rozwiązania.

Pytanie 10: *Jakie inne środki na poziomie UE, zmierzające do poprawy dostępności informacji o majątku dłużnika, chcieliby Państwo zaproponować?*